herpy

GECKOR

Variable fat-tailed gecko

Diplodactylus conspicillatus

Diplodactylus conspicillatus är en liten, kraftigt byggd ökengecko från det inre Australien med en bred, platt svans och ett tydligt mörkt streck från nosen till ögat. Den är nattaktiv, gömmer sig på dagen i hål i marken och lever i naturen nästan bara av termiter, vilket gör utfodringen till en utmaning.

Familj: Diplodactylidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**6-7 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-8 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Öken och halvöken**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**40 × 30 × 25 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Värmeplats	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**12-18 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**59-65 dagar** vid 27-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Diplodactylus conspicillatus är en liten, kompakt gecko med korta ben, stora ögon och en kort, bred och platt svans lika stor som huvudet. Grundfärgen är ljus gulbrun till rödbrun med ett mörkare nätmönster och ljusa prickar, och många djur har mörka fläckar som syns tydligt mot grundfärgen. Ben, läppar och buk är ljusare. Från nosen går ett markant mörkt streck till ögat och ofta vidare bakåt, och det första överläppsfjället är ovanligt stort. Svansen är spadformad och besatt med tvärgående rader av stora och små fjäll. Det vetenskapliga namnet betyder "med glasögon" på latin.

Kroppen mäter omkring 6 cm från nos till kloak och högst 62-65 mm, och därmed är arten en av de största i sin artgrupp. Svansen är omkring 40 % av kroppslängden, så den totala längden är omkring 8-9 cm. Vikten är inte dokumenterad för arten; en *Diplodactylus* på 5 cm från nos till kloak väger typiskt 3-5 g. Nykläckta ungar mäter 24-27 mm från nos till kloak.

Arten beskrevs 1897 av Lucas och Frost. Sedan dess har flera former som tidigare räknades till arten skilts ut som egna arter, bland annat *Diplodactylus hillii*, *Diplodactylus platyurus* och *Diplodactylus laevis*, och bestånden i New South Wales och en del av Queensland hör nu till *Diplodactylus ameyi*. Äldre uppgifter om arten kan därför omfatta flera arter.

Arten är hemlighetsfull och lever gömd på dagen. Den lämpar sig bättre att titta på om kvällen än att hanteras.

Utbredning och livsmiljö

Diplodactylus conspicillatus finns bara i Australien, i de torra och halvtorra inre delarna av landet. Utbredningen omfattar stora delar av Western Australia, Northern Territory och South Australia och västligaste Queensland, och arten når ut till kusten i nordvästra Western Australia. Typlokalen är Charlotte Waters i södra Northern Territory.

Arten är vanlig i sitt område. Fynd i New South Wales och centrala Queensland hör till *Diplodactylus ameyi*, och kartan är avgränsad utan dem.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Diplodactylus conspicillatus lever i öken och halvöken, framför allt i sandöken med spinifex, men också på öppna gräsmarker, i buskmark och på steniga höjdryggar. Djuren gömmer sig på dagen i hål i marken, ofta övergivna spindel- och ödlegångar, i jordsprickor, under stenar och i nedfallet trä. På natten går de på jakt på öppen mark.

Klimatet är ökenklimat med mycket varma somrar, svala vinternätter och lite nederbörd; vatten får djuren troligen mest från dagg. Arten är termitspecialist, och födan består i naturen nästan bara av termiter, kompletterade med myror, spindlar och andra små insekter. Det förklarar varför den är svår att ställa om till annat foder. Parningssäsongen infaller under den australiska våren och sommaren.

Skötsel

TERRARIET

Skötseln av *Diplodactylus conspicillatus* liknar den för de övriga marklevande arterna i släktet, till exempel *Diplodactylus galeatus* och *Diplodactylus vittatus*; bara fodret är annorlunda. Ett litet glasterrarium eller en plastlåda med tättslutande lock räcker. En gecko eller ett par behöver minst 40 × 30 × 25 cm (längd × bredd × höjd), och en hane med upp till tre honor behöver motsvarande mer golvyta. Bottenytan betyder mer än höjden, för djuret håller sig på marken, men det kan klättra på släta ytor, så locket måste sluta tätt.

Använd 1-5 cm sandig lerjord som botten. Ge två till tre gömslen, till exempel omvända lerunderfat, barkbitar, platta stenar eller halva plaströr som trycks ner i sanden som konstgjorda spindelhålor. Ett av gömslena ska vara fuktigt. Växter är onödiga. Rengör botten ofta.

TEMPERATUR

Terrariet ska ha en varm och en sval sida. En värmematta eller värmetejp under ena änden, styrd av en termostat, ska ge 28-30 °C på en del av botten. Resten hålls på 22-26 °C på dagen. På natten kan värmen stängas av, så att temperaturen sjunker till 16-20 °C. Värm inte upp hela terrariet, och mät med en termometer i båda ändarna.

På vintern kan temperaturen under en period ligga lägre, ner till 15-20 °C. Det motsvarar årsrytmen i det inre Australien och räcker oftast för att djuren ska föröka sig igen.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Diplodactylus conspicillatus kommer från torra trakter och ska inte ha hög luftfuktighet. Vanlig inomhusluft med 30-50 % räcker. En låg skål med färskt vatten i den svala änden är i sin ordning. Ett av gömslena fylls med lätt fuktig sphagnum eller fuktig sand, så att djuret kan ömsa hud. Kontrollera det varje vecka, så att det varken torkar ut eller mögnar. Resten av botten ska vara torr. Ungar torkar snabbt ut och ska ha ett fuktigt gömställe hela tiden.

Spruta inte hela terrariet. Det är onödigt och ger fler problem med parasiter och bakterier.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Diplodactylus conspicillatus är nattaktiv och behöver inte UVB eller annan särskild belysning, så UVB är valfritt. Låt dagsljuset i rummet styra dygnsrytmen, eller använd en timer på 10-12 timmar på sommaren och kortare dagar på vintern. Natten ska vara mörk. Väljs UVB ändå ska det vara svagt, och djuret ska alltid kunna dra sig in i ett mörkt gömställe.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Diplodactylus conspicillatus är termitspecialist, och det gör fodret till den största utmaningen. Levande termiter är det bästa fodret och äts glupskt. De torkar ut inom ett dygn i terrariet, så det ska utfodras minst två gånger i veckan när termiter används.

Omställning till andra bytesdjur lyckas inte alltid. Vissa djur slår genast till på små vaxmottslarver och nykläckta syrsor, som liknar termiter i storlek och färg. Andra följer bytet och nosar på det utan att slå till; här hjälper det att ge det nya bytet doft av krossade termiter och sedan långsamt sluta med det. Syrsor där bakbenen är nypta av tas ofta bättre. Uppfödda djur lär sig det snabbare än vildfångade.

Bytet ska vara omkring 60 % så stort som djurets huvud. Vuxna djur utfodras var 4:e-7:e dag på sommaren och var 7:e-10:e dag på vintern, då korta perioder utan aptit är normala. Ungar utfodras var 2:a-4:e dag hela året. Pudra fodret lätt med kalk vid varannan utfodring och med ett vitamintillskott en gång i veckan. Ta bort byte som inte äts efter ett par timmar.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

BETEENDE OCH HANTERING

Diplodactylus conspicillatus är stilla och tillbakadragen. På dagen sover den i sitt gömställe och blir aktiv när ljuset släcks. Hantering är onödig och bör vara sällsynt och kort. Ta aldrig tag i svansen, eftersom den kan kastas av och är djurets fettdepå.

Arten kan hållas enskilt, som par eller som en hane med upp till tre honor, men två hanar får aldrig gå ihop. Håll utkik efter bett och djur som drar sig undan, och dela dem om det blir oro.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanar känns igen på en tydlig bula under svansroten och på en grupp förstorade, tagglika fjäll, kloaksporrar, vid bulan. Honor kan ha en lätt bula, men den är slät och utan fördjupning, och deras sporrar är små. Ungarna kan könsbestämmas vid 60-70 % av den vuxna kroppslängden. I naturen kan djur som kläckts på sommaren vara könsmogna året efter, och i fångenskap är djuren fullvuxna och kan föröka sig efter 12-18 månader. Vänta tills honan har nått full storlek innan hon förökar sig.

PARNING

Parningssäsongen löper från oktober till mars. En hane och en hona eller en hane och upp till tre honor kan hållas ihop hela året. En sval vinter vid 15-20 °C räcker för att sätta igång förökningen, och det är inte nödvändigt att skilja könen åt. De första äggen kommer 4-8 veckor efter att temperaturen åter stiger över 25 °C.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger oftast två ägg åt gången, ibland bara ett. Äggen är omkring 9 × 16 mm. Det går minst 25 dagar mellan två kullar, och honan kan lägga flera kullar under en säsong. Hon gräver ofta en grund grop i fuktig sand, men lägger i fångenskap ofta på öppen botten, där äggen snabbt torkar ut. Ägg som har sjunkit ihop och är under ett dygn gamla kan återhämta sig om de läggs på vermikulit och täcks med vått papper.

En omvänd plasthink med ett hål på 1 cm i kanten, fylld till två tredjedelar med fuktig torvmossa och nedgrävd en bit, är en lämplig äggläggningslåda. Ge honan extra kalk under säsongen, och skilj henne från hanen efter 3-4 månaders avel, så att hon kan vila.

INKUBATION

Äggen flyttas försiktigt till en låda med tättslutande lock och en blandning av vermikulit och vatten i förhållandet 1:1 efter vikt. Vid 27-30 °C kläcks de efter 59-65 dagar. Äggen växer kraftigt under inkubationen och kan få ett nästan genomskinligt skal strax före kläckningen. De "svettas" ungefär ett dygn innan.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna tas ut ur kläckningslådan efter ett dygn och sätts i en liten låda med samma bottenlager som de vuxna, där de är lugnare än på hushållspapper. De mäter 24-27 mm från nos till kloak och ska ha ett fuktigt gömställe. Termiter är det bästa fodret till ungar, eftersom de är lätta att fånga. Utfodra var 2:a-4:e dag.

Hälsa och vanliga misstag

Inga särskilda sjukdomar är beskrivna hos *Diplodactylus conspicillatus*, men de vanliga riskerna för små ökengeckor gäller:

- Utfodringsproblem. Djur som inte vill äta något annat än termiter kan tappa i vikt. Följ vikten och svansens tjocklek.
- Uttorkning, särskilt hos ungar. Ge alltid ett fuktigt gömställe.
- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos avelshonor. Det ger mjuka ben och problem med äggläggningen.
- Fin sand som andas in eller sväljs. Använd grov sand, och rengör botten ofta.
- Sprutning av hela terrariet, som sprider bakterier och parasiter.
- Stress vid hantering eller slagsmål mellan hanar, som kan få djuret att kasta av svansen.

Ett friskt djur är aktivt på kvällen och har en fyllig svans. Uppsök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om geckon tappar i vikt, inte äter eller verkar slapp.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.